

Archiwum Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
Wojskowej Służby Falek
61-100 Gdynia, ul. Podmurna 93, tel. 0047 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
M: 256 16 25 127; REGON: 14502736
KRS 00000 41662
1506 0000 0000 0002 0244

M D: 380

22.03.2005

cofnie:
Danuta Gawkinska

Tomasz

Lipno
ZWZ-AK

++ Olak Ludwika
z d. Łęcka

M: 380/380 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Olga Sudołska

T: K-380/380 Pom.

Sipmo 2, 45 2 - AK

I./1. Relacja k. 2 5. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 5. 1-3

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 6

VI. Fotografie *dział i ikonografii*

1/1. Relacja Olak Ludwika

1. Relacja Heleny Augustowskiej o
Ludwiku Olaku spisana w. l. 1978, rękopis
oryg. z Arch. E. Zawackiej

k. 2 s. 1-2

Toruń, 10 lipca 1978 r. 379 / Pom
data wstąpienia 12 X 1978 r.

++ Relacja o p. Olale Sudwice, współpracownicy z Ruchem Opornym
ZWZ AK w terenie z ulicy Chelmu pow. Lipno.

I P. Olale Sudwice pochodziła z Torunia. W okresie przedwojennym
była naukowiczką w gm. Luzino pow. Wejsherowo.

Mąż jej Olale Rutowski był sekretarzem gm. Luzino.

II Na początku wojny w 1939 r. ze względu na własną
bezpieczeństwo, p. Olale Sudwice wraz z mężem i dziećmi,
przebiegła do wsi Bzdry pow. Lipno, do tasińsk.

Tamże bardzo dobrze znata język niemiecki, dlatego
już w 1940 r. zaangażowana została do pracy biurowej
w Urzędzie gm. Chelmu, gdzie ja przed kilkoma dniami
rozpoczęła pracę przy rozjaśnianiu sytuacji.

Ze względu na znajomość języka niemieckiego w urzędzie
i piśmie, została sekretarzem Komisarsa. Przewodziła
całą korespondencję, wędrując między innymi sprawy tejże.

W czasie swojej wspólnej pracy, związały się bardzo,
ponieważ ja nie znalam języka niemieckiego, ona
była również moim tłumaczem i tarczą, za którą
stałam w chwilach niebezpieczeństwa.

Była ona dobrą tłumaczem dla wszystkich Polaków.
Była bardzo dobrą i pracowitą, dzięki znajomości języka
niemieckiego wiele spraw mogła załatwić i wyprosić u Komisarsa.

Wspólna praca i niedole spędzona nas bardzo.

Nie wiedząc nic o sobie, stawałyśmy się jak najwięcej
robić dobrego dla Polaków. Korku i wysiłku, aby
bezinteresownie nas kuty, przepuścić i wysłuchać i inne,
co mogło się zrobić, a służyć dla dobrej sprawy
biednych ludzi. Że p. Olale współpracowała z AK,
nie wiedziałam, o tym wspomina w swoim artykule

p.t. "Kwatera" p. Greflowicz Zygmunt, gm. Kew. AK
na gm. Chelmu

„ p. Olale Ludwika była uszyty konfidencją, ostreżata nas, że up: prac sity bierzay tyobizis, wreszcie mato urozniaczone drogi i sziceli polue bzd, strerone, a w niedziel bzd, przeprowadzane rewizje u wosytliuz Polalios, celom wylosyie orob ukrywajayc sig ”.

Teraz uszu, że usz p. Olale Ludwika pod porokem choroby mato polerzawat sig, siedzial cich pod pleszczyliciu rocy, ~~prosząc~~ prowadzyc gospodarstwo domowe. Praca w biurze trwata do gosa. 18- tej z przerwą obiadową.

✓ P. Olale Rutowi byl również crouliciu Ak, a uszet przewidziany byl na Kam. zimowego. Za jego czesim pośrednictwem przekazywane byly ostrzeżenia i informacje.

Ja również kichabrotaie, raz uszet w przebraniu jezditam do miejscowego proboszczera w Mohovic (wysiedlowy plibau) z uzyskanyiu od niego informacjami. Ja dostawestam obawilisty dos. osobiste; wtedy uzyskanie szrotyj przerygi usze dos. osobiste bylo dla mnie niemozliwe, wtedy prositame o to p. Olale Ludwika, nie sobie nie wyjasnijaz dlarego i dla kogo:-

W okresie powojennym 1945 i. zamieszkalata w Luthovic pod Toruniem, gdzie byla kierowniczka Szkoły Podstawowej. Tutaj przybytam i ja z usziem i dziecliciu w 1946 v. Mazi byl sekretarzem gminy je pracowatam tam również. P. Olale Ludwika zamarta w Toruniu v. roku

Rel. Inkwizycyjna Helene

Stwierdzam własnoręcznie podpis

5 12/78
E Zawarke

II. Materiały uzupełniające relacje: Olak Siodulica

1. Biogram Heleny Augustowskiej - Olak Siodulica - rękop. kserokop. k. 1 o. 1
2. Próba biogramu Sioduliki Olak - rękopis oryg. (b. autora) k. 2 o. 2-3

1970

Olak Ludwika z d. Lecka - uczestniczka samopomocy ^{obw. Lipno}

urodz. 17.XI, 1907, w Toruniu, córka Staniława i Kousłauji

Przed wojną ukończyła Seminarium Nauczycielskie. Do wybuchu

wojny była nauczycielką w miejscowości Luzino pow. Włocławek

W ~~wiosnie~~ w okresie okupacji w marcu 1939 zamieszkała

z rodzimym ^{rodzicami} męża we wsi Będzek gm. Wielgie p. Lipno

W 1940 r. zaangażowana została jako sekretarka Komisarzy

gm. Chalin i ~~to~~ wówczas wraz z rodzimymi ^{rodzicami} mieszkała

w Chalinie, pow. Lipno. Znała język niemiecki, występowała

w charakterze życzliwego tłumacza, ułatwiała Polakom

zatrzymanie spraw z Komisariatem. Prowadziła tajną

korespondencję i była świadkiem niektórych tajnych rozpraw

Komisarsa. Wszelkie informacje ^{i o tym czasie} dotyczące Polaków terenie, o ob-

25,10

zawieszonych, przekazywała poprzez swego męża ^{Antonia} Komendanta

Greflowicza ps. Chudziński, jak również niektórym

osobom np. Komisarsce ^{Molowej} prababce, w tym współpracownicy

H. Ostrowickiej. W gm. Chalin była 1940-42, gm. Dobryń 1943-44.

Miała dostęp do piasek wzdłuż brzozy w ten sposób współpracowała

H. Ostrowicka otrzymywała piasek i w skradzionych

blachach dor. obrabianych dla Komend. Pow. "Wichury"

Po wojnie ^{Olak Ludwika} osiedliła się we wsi Sulbów ^{p. Trzcin} jako kierownik

Szkoły Podstawowej. Zmarła w 1970 r. w Toruniu

HA.

Z Grefl H. Augusty

Lp. Nazwisko Imię Funkcja Adres zamieszkania Członek Ogńska

wyniku przeprowadzonych wyborów wybrani zostali:

o Zarządu Miejskiego

Rel. 380/Pom.

Próba biografii

Lipno
AK

2

Olak Ludwika z d. ~~Łęka~~ Łędzka
urodz. 17.XI.1907 r. w Toruniu córka robotnika Stanisława i Konstancji
Ukończyła Seminarium Nauczycielskie w Toruniu. Pracowała do IX.1939
jako nauczycielka we wsi Luzino pow. Wejherowo. Mąż Antoni był sekre-
tarzem gm. Luzino.-

We wrześniu 1939 r. ~~jak~~ zamieszkała u teściów w Będzeniu pow. Lipno
a w 1940 r. w Chalinie, gdzie pracowała jako sekretarka komisarza
gminy Chalin pow. Lipno. Znając dobrze język niemiecki występowała
w charakterze życzliwego tłumacza, ułatwiając Polakom załatwianie
spraw z komisarzem. Wydawała też na lewo bezugscheiny i kartki na
wyprawki niemowlęce.

Współpracowała z Komendantem Placówki Chalin AK Zygmuntem Grefkowiczem
ps. "Chudzińskim" jako zaufana akowców, służąc im poprzez swego męża
akowca informacjami i ostrzeżeniami. Umożliwiała również H. Augustow-
skiej dostarczanie lewych dokumentów osobistych (przez ich stemplo-
wanie okrągłą pieczęcią) dla Zbigniewa Klubińskiego ps. "Wichura",
członka Sztabu AK obw. Lipno.

Po wojnie była kierownikiem Szkoły Podstawowej w Lulkowie
pow. Toruń aż do emerytury. W tym czasie sprawowała funkcję przewodn.
Koła Gospodyń Wiejskich. Zmarła w Toruniu w 1970 r. . . . ?

Zbiory E. Zawackiej - Rel.H. Augustowskiej, wzmianka w rel.
Z. Grefkowicza

Olak Ludwika z d. Łęka /1907 - 1970/

Samopomoc - óbw.
Lipno

o. Stanisława i Konstancji, urodz. 17. III listop. 1907 r.
w Toruniu. Przed wojną ukończyła Seminarium Nauczycielskie.
Do wybuchu wojny była nauczycielką w miejscowości Luzino
pow. Wejherowo.

We wrześniu 1939 r. zamieszkała wraz z rodziną u rodziców męża
we wsi Będzień gm. Wielgie pow. Lipno.
Znając dobrze język niemiecki w roku 1940, zaangażowana została
jako sekretarka komisarza gm. Chalin pow. Lipno. Wówczas wraz
z mężem Antonim i dwójką małych dzieci zamieszkała w Chalinie.
Znając język niemiecki, występowała w charakterze życzliwego
tłumacza, ułatwiając Polakom załatwianie wielu spraw z komi-
sarszem. Prowadziła tajną korespondencję i była świadkiem
wielu ~~rozmów~~ tajnych rozmów komisarza. Wszelkie informacje
i ostrzeżenia dotyczące Polaków, terenu, aresztowań, zasadzek
przekazywała mężowi swemu Antoniemu, a ten jako łącznik
komendanta AK na gm. Chalin Grefkowieza Zygmunta, przekazywał
je Grefkowi. Ostrzeżenia wędrowały i do innych osób,
między innymi do proboszcza Pszczółkowskiego Błażeja za pośred-
nictwem współpracownicy H. Ostrowskiej-Augustowskiej.
W gm. Chalin pracowała lata 1940 - 1942, gm. Dobrzyń n/W.
lata 1943 - 1944. Tutaj Olak Ludwika mając dostęp do pieczęci
urzędowych, stempowała blankiety dowodów osobistych współpra-
cownicy H. Ostrowskiej-Augustowskiej - skradzione w Urzędzie
które Ostrowska dostarczała komendantowi óbw. Klubieńskiemu
Zbigniewowi ps. "Wichura". Zaznaczam, że nic sobie nie wyja-
śnialiśmy dla kogo i dlaczego to robimy. Robiliśmy to jak gdyby
po huleżeńsku jednak z przeświadczeniem, że robimy to dla
dla dobra Polski, co jest naszym świętym obowiązkiem.

Po wojnie Olak Ludwika osiedliła się we wsi Lulkowo pod
Toruniem, jako kierownik Szkoły Podstawowej. Zmarła w 1970 r.
w Toruniu.-

APAKT.

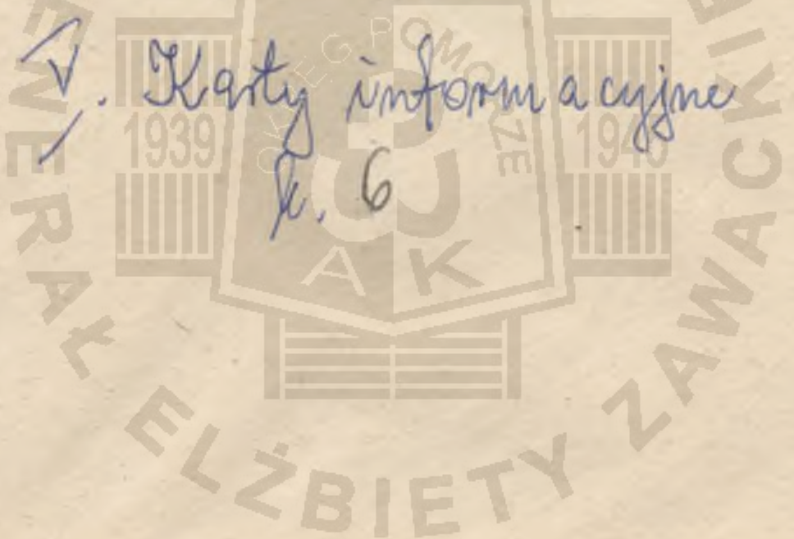
Red. Grefkowiec Zygmunt, H. Augustowska

opr. H. Augustowska

T: K: 380/380 Sam.

Lipno

Olak Ludwika

✓
✓
Karty informacyjne
k. 6

1
 2 380 Piu.
 3 2k
 Lipia 1
 ++
 4. Olak Sudvika 5. 24. Lzcha
 6. 7. Olak
 8. 9. ur. 1907 r. w Toruniu
 iorka Janikowicz Danta
 10. Torun, ul. Stowackiego/34 11.
 tel. 262-24
 12. Relacja przyjacielu.
 K 1,2,3 verbe
 verbe →

pedagogiczna nauka i etyka, pedagogica z Poznania,
mające dobre j. niemieckie.

Zmieszkała z Poznania (Lindley?) z Rozem z H. Augusto-
wicz prywatny berygischewy (karku na buty) dla
Polski.

(z ręką: H. Augustowicz)

L. Chale + H. Augustowicz, Maria Kowalska wyprzedają
i ~~staplowaty~~ stęglowaty blawety doceder ofob. w L.

(z ręką: H. Augustowicz)

380P

Obw. Lipno

+ Olok Ludwika

tytuł
zd. ~~tytuł~~

2

inf. z rel. Ostronickiej Heleny zani:

Augustowskiej (192 P) pracowała,
szereż w Ungohie gminy Chalin
w czasie od marca 1940 do końca
wojny. Ludwika ożenion z marta
w Toruniu. Po wojnie pracowała jako
nauczycielka w Lulko wle
Pomagała ⁴³⁻⁴⁴ w dostarczeniu
ostemplowanych blankietów
dowodów osobistych dla ludzi
z podziemia Kibiniskim

tytuł
DK
84

DK
84

ELŻBIETY ZAM

380 Tom

Lipno 3

† + Aleksandra Ludwika

1970

proszę o wywiad placówek. Aulin

relacje postawa na p. Grefkowice

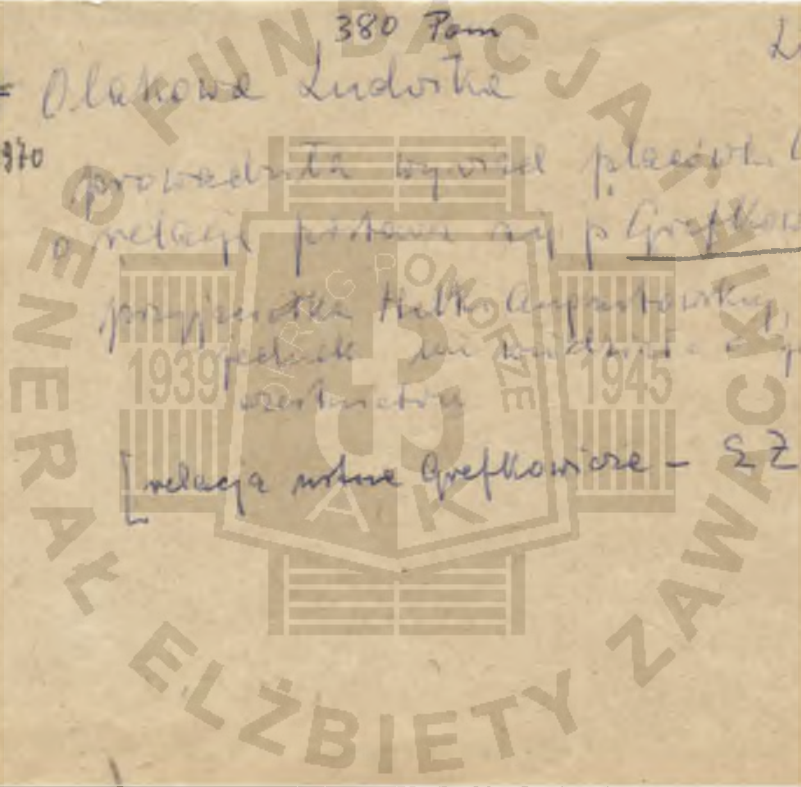
propozycja Halka Anparatorky, które

1939 przedk. mi w. 1945

uzupełnienia m.

[relacja odnie Grefkowice - S.Z.]

(t)

5. 22. 4. 21.

Powstanie

4
sabotaż gospodarstw
rodz. opom 2002 - AK

2 + ~~Olak~~ Olak Ludwika

- + Nazwisko i imię Nazwisko panieńskie

Pseudonimy Nazwiska okupacyjne

1939 1945
Imiona rodz. nazw. matki Data i miejs. urodz.

Adres obecny Data i miejs. śmierci

Zróżka i zapisy biograficzne: tel. Augustowska Kielce
zd. Dłbrowicka nr. 44/I Lipno. w 1942. z relatorką
Stanczyńska z Tomia w Chalinie wspólnie w pracach sabotaż
gospodarstw, od 1943 r. w Dobryniu "6.175" organizowani "blanki toir
ne dowody osobiste dla podziemcia, przez Zbigniewa Klubińskiego, AK'
Chalina pow. Lipno sub.

Olak Ludwik

Sipno 5
AK

zob. J: M: 1313/2160 Rom.

Olak Antoni (mój) - Włodzisław

AK. 11, '05

++ Obak Ludwika

Sigmo 6
2W2-AK

zpb. Ziółkowski B. Polska
Podziemie na Łujawach...
Tomii 2008, s. 289.

Wz. IX'14

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 380 / 100
data wstąpienia 12/24-1978 r.

fotografia młodości

Opracowana BK
2.11. VII. 84

1. sekcja Heleny Augustowskiej 379
2. klasa katechet Grotkowskiej
3. Izabela 4 rok Augustowska 380

Zauważcie Danka
stowarzyszenia
tel.

Lipno

++ Olak Ludwika 18

Olak Ludwika

